

РЕЦЕНЗИЯ

по конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“
област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“,
професионално направление 3.9. „Туризм“,
научна специалност „Хотелиерски и ресторантски мениджмънт“,
обявен в ДВ бр. 29/27.03.2020 год., стр. 91
с кандидат: гл. ас. д-р Димчо Тодоров Тодоров

Рецензент: проф. д-р инж. Йорданка Николова Алексиева – Университет по хранителни технологии, член на научно жури (Протокол № 52/15.05.2020 на решение на АС на Частно висше училище „Колеж по туризъм“, гр. Благоевград и Заповед № 374-А/18.05.2020 на Ректора на Частно висше училище „Колеж по туризъм“, гр. Благоевград), избрана за рецензент на първо заседание на научното жури на 16.06.2020 г.

1. Общи положения и биографични данни за кандидата

В настоящия конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ в област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.9 „Туризм“ научна специалност „Хотелиерски и ресторантски мениджмънт“ участва като единствен кандидат гл. ас. д-р Димчо Тодоров Тодоров. Той е роден през 1956 г. Завършил е специалност „Хотелиерство и ресторантьорство“ към Институт по международен туризъм „Алеко Константинов“ (1980); следдипломна квалификация „Мениджмънт и маркетинг в международния туризъм“ към УНСС (1996 – 1997); ОКС „Бакалавър“ специалност „Туризм“ (2007) и ОКС „Магистър“ по „Международен бизнес“ към Университет проф. д-р „Асен Златаров“ (2009). През 2015 г. е придобил е ОНС „Доктор“ в професионално направление 4.4 „Науки за земята“, докторантска програма „География на рекреацията и туризма“ в Софийски университет „Св. Климент Охридски“.

Целият професионален опит на гл.ас. Димчо Тодоров е в сферата на хотелиерството и ресторантьорството, последователно преминавайки през различни позиции - администратор, сервитьор, салонен управител, управител, технолог, нощен управител, комплексен управител и директор към хотел-ресторантски комплекси към ТК „Балкантурист“ и ТК „Интерхотели“, „Шератон София Хотел Балкан“, „Новотел „Европа“ гр. София, „Тримонциум - Принцес“ АД гр. Пловдив, „Рила - Боровец“ АД

т.к. Боровец и др. (1980-1990); председател на КФ „Магика” (1990-1997); гл. експерт към Асоциация за туристическо осигуряване (1997 – 2001); външен експерт към Централната експертна комисия по лицензиране и категоризиране на туристическите обекти към Министерство на икономиката (2000-2004); консултант и главен мениджър към ТА „Наджар Травел” (2002-2004).

В резултат на оценката на придобития практически опит от 2014 г. е външен експерт към Национална агенция за оценяване и акредитация (НАОА) към МС на Р. България и към Национална агенция за професионално образование и обучение (НАПОО), а от 2015 г. е включен за член на Експертната комисия по категоризиране и сертифициране на туристическите обекти към Министерството на туризма и участва в Междуведомствен съвет за кадрите в туризма към Министерството на туризма. От 2009 е Председател на Българска асоциация на експертите в туризма. Доказателство за положителната оценка на дейността на кандидата са и представените 6 референции и отзиви от ръководител катедра „География на туризма“ СУ „Св. Климент Охридски“, от Председателя на НАПОО, от Председател на „Сдружение на „Малкия и среден бизнес в туризма“, от изпълнителен директор на фондация „Общество на познанието“ и от директори на ЦПО.

Професионалното развитие на кандидата в сферата на образованието продължава в „Европейското висше училище по икономика и мениджмънт“, където последователно заема академичните длъжности „асистент“ (2015) и „главен асистент“ (2016-2018). От 2020 г. е „главен асистент“ в Частно висше училище „Колеж по туризъм“, гр. Благоевград. Бил е хоноруван преподавател в Европейски колеж по икономика и управление (2006 – 2014), в Лесотехнически университет (2011 – 2012), в Бургаски свободен университет (2015 – 2019) и в Софийски университет „Св. Климент Охридски“ (2012-2013).

Съобщение за обявяване на конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.9. „Туризъм“ научна специалност „Хотелиерски и ресторантски мениджмънт“ от Частно висше училище „Колеж по туризъм“, гр. Благоевград е публикувано в ДВ бр. 29/27.03.2020 год. и на web страницата на Колежа.

От направена проверка по представените материали за конкурса нарушение в процедурата не са констатирани.

2. Общо описание на представените материали

Кандидатът е представил за рецензиране общо 51 материала по конкурса, от които: 3 монографии, 2 студии, 30 статии и доклади (вкл. 19 статии), 5 учебника (вкл. 1 преработен и преиздаден), 10 учебни помагала и една научно-практическа разработка. Всички публикации са с теоретично и приложно значение, свързани пряко с настоящия конкурс за „доцент“, с професионалното направление 3.9. „Туризъм“ и с научната специалност „Хотелиерски и ресторантски мениджмънт“.

Прецизното сравнение на утвърдените в таблица „Минимални национални изисквания“ (ППРАСРБ) и Правилник за развитие на академичния състав на Частно висше училище „Колеж по туризъм“, гр. Благоевград., за откриване на процедура за заемане на академична длъжност „доцент“, с представената от гл. ас. Димчо Тодоров таблица, потвърждават покриване на минималните национални изисквания за заемане на академична длъжност „доцент“. Това твърдение се доказва въз основа на следната последователност при анализиране на приложената справка от кандидата и съпътстващите я доказателствени материали по настоящия конкурс за „доцент“, както следва:

- Група „А“. Показател 1. - получава изискваните 50 точки за успешно защитена дисертация за ОНС „Доктор“ (Диплома № 2015-163 от 20.10.2015 г., издадена от СУ „Св. Климент Охридски“).

- Група „В“. Показател 3. – изпълнение на изискваните 100 точки с представянето на хабилитационен труд – монография (Тодоров, Д. Управление на качеството в хотелиерството чрез внедряване на Национална, независима, доброволна, категорийна система „Български хотелски стандарт“, изд. ЕВУИМ. Пловдив 2017., преизд. изд. „БОКАС“. София. 2019. ISBN–978–619–90573–1–5).

- Група от показатели „Г“ - изпълнение на **260** точки от минимален брой 200 точки, както следва: Показател 4. - Публикувана е монография, която не е представена като основен хабилитационен труд (Тодоров, Д. Хотелски мениджмънт. Изд. „БОКАС“. София. 2019. ISBN 978-619-90573-2-2; ISBN 987-619-90573-3-9 CD (192 с.), - **100 т.** ; Показател 5.- Публикувана е книга на база защитен дисертационен труд за присъждане на ОНС–Доктор (Тодоров, Д. Мениджмънт на Българския хотелски продукт при класифициране и категоризиране на туристическата материално техническа база. Изд. „БОКАС“. София. 2016. (преизд. 2019). ISBN 978-61990-573-7-7; (210 стр.) ISBN 978-61990-573-8-4 CD)- **75 т.**; Показател 6. - Статии, в реферирани и индексирани в световноизвестни бази от данни с научна информация в Web of Science и Scopus **не са**

установени, поради което **не се присъждат точки**.; *Показател 7.* - От представените за оценка 30 публикации, 29 са самостоятелни, като само една е в съавторство. Издадени в български специализирани списания (сп. „Туризм и отдих“, сп. „Туристически мениджмънт и развитие“, сп. „Туристически пазар“ и сп. „Човешки ресурси“), които не са реферирани и не са с научно рецензиране са публикации №№ 1-14, 17, 18, 20, 23,25. *Има публикации в академични издания на Софийски университет “Св. Климент Охридски“, на Университет „Проф. д-р Асен Златаров“. Бургас, Икономически университет Варна, Висше училище по мениджмънт – Варна, Европейско висше училище по икономика и мениджмънт - Пловдив, както и в сборници научни трудове на национални и университетски форуми на Нов български университет и Лесотехнически университет. Направената справка в базата данни на НАЦИД „Списък на съвременните български научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация“ и в „Националния референтен списък на съвременни български научни издания с научно рецензиране“, показва: към Показател.7. Статии и доклади, публикувани в нереперирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томовете публикациите, от представените публикации, могат да се отнесат №№ 15, 19, 21, 22, 24, 26, 30 от приложения от кандидата Списък на научните публикации, V. Статии и доклади. Публикация № 15, съгласно чл. 24. ал.1 т.3 от ЗРАСРБ, не се приема. В Показател.7. се формират **55 т.** (съавторство в публикация № 24). По Показател 9. Студиа, публикувани в нереперирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томовете са представени 2 самостоятелни студии – **30 т.***

- *Група от показатели „Д“* - Общият брой точки, след направената справка за показатели от група „Д“ е **175**, при минимални изисквания от **50 точки** за академичната длъжност „доцент“. В конкурса гл. ас. д-р Димчо Тодоров е представил 48 цитирания на 7 научни труда (предимно учебници и учебни помагала), от които след анализ и оценка се приемат 23, без самоцитирания и според изисквания на ППЗРАСРБ за цитиранията. Те се разпределят: *Показател 11.* - **Не са установени** цитирания или рецензии в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в монографии и колективни томовете; *Показател 12.* - *Цитирания в монографии и колективни томовете с научно рецензиране* – 12 – т.е. **120 т.** и *Показател 13.* *Цитирания или рецензии в нереперирани списания с научно рецензиране* – 11 т.е. **55 т.**

В документите на гл. ас. д-р Димчо Тодоров по конкурса фигурират доказателства, които формират допълнителни точки извън минималните изисквания на ППЗРАСРБ за заемане на академичната длъжност „доцент“, в *група Е*, както следва: по *Показател 16.* - Участие в общо 6 проекта с практико-приложна насоченост; по *Показател 17.* - Участие в 3 международни проекта; по *Показател 20.* – Представени са 5 учебника, от които едният преиздаден; по *Показател 21.* – 10 учебни помагала.

Няма доказано по законоустановения ред плагиатство в научните трудове на кандидата.

Доказан е преподавателският стаж на кандидата като „асистент“ и „главен асистент“ за повече от две години.

Изпълнени са и изискванията за заемане на академична длъжност „доцент“ заложи чл. 26 ал.2 и 3 на ЗРАСРБ.

3. Обща характеристика на научноизследователската и научно-приложната дейност на кандидата

От представените трудове по конкурса, приемам за рецензиране Монографии №№ 1,2,3; студии (№№1 и 2), статии и доклади №№ (№№ 19, 21, 22, 24, 26, 30), публикувани в рецензирани научни списания и (№№ 27,28,29), които са публикувани в рецензираните материали на научни конференции, които не са реферирани. Представените учебници и учебни помагала, които допълват дейността на кандидата и формират научно-приложните и приложни приноси (учебници №№1-5 и учебни помагала №№ 1-10). В тематично отношение продукцията, с която кандидатът участва в конкурса, е посветена на проблеми, непосредствено свързани с тематиката на научната специалност „Хотелиерски и ресторантски мениджмънт“ и може да бъде класифицирана в две групи:

- Управление на хотелиерството ;
- Управление в ресторантьорството.

На английски език са написани само 3 от публикациите, което и определя по-слабата цитируемост в международни издания. Само една от публикациите е в съавторство. Всички представени публикации са естествено развитие както на професионалните, така и на научните интереси на кандидата в сферата на операционния мениджмънт на хотелиерството и ресторантьорството. Така направеният анализ потвърждава безспорният авторски принос на гл. ас. д-р Димчо Тодоров в

представената научна продукция, но работата в колективни разработки би обогатила научноизследователската дейност на кандидата.

Монографията "Управление на качеството в хотелиерството чрез внедряване на национална, независима, доброволна категорийна система „Български хотелски стандарт“ (2017) анализира различни аспекти на категорийните системи в хотелиерството в национален и международен план, на база на който е развита Национална, доброволна система за категоризация, която надгражда централизираната национална система. Изследвани са аспекти на категоризирането на местата за настаняване в България - история, хронология, структура класификация, субекти и процедури. Изведени са основните принципи за формирането на стандартите при сертифициране на хотелиерската суперструктура и обслужване, които са основа на авторовата независима система.

Проличава богатият практически професионален опит и експертни познания на автора в представена доброволната система "Български национален стандарт". Безспорен съществен научно-приложен и приложен принос на автора е предложения подход за оценяване и управление на качеството на хотелиерския продукт в България на доброволен принцип и в съответствие със съвременните изменения на търсенето и пазара. Гл.ас. Димчо Тодоров разработва класификационно-категорийна система за оценка на материално-техническата база на средствата за настаняване като инструмент за управление на качеството на хотелиерския продукт.

Монографията би спечелила, ако не са представени така подробно нормите и нормативите на действащата централизирана система, а да се акцентира по-ясно върху оценки и изводи, както и да се проучи и анализира по-задълбочено въздействието на категорийната система върху удовлетвореността на гостите.

В монографията „Хотелски мениджмънт“ (2019) с обем 192 страници, гл. ас. д-р Димчо Тодоров разглежда модели за управление в хотелиерството, оценяйки факторите, които влияят развитието на съвременните хотели и хотелски комплекси, методи и решения при формиране на успешни стратегии за постигане на висока рентабилност и ефективност от хотелиерската дейност, в непрекъснато изменящата се бизнес среда.

Монографията „Мениджмънт на Българския хотелски продукт при класифициране и категоризиране на туристическата материално техническа база“, в обем от 210 стр., е разработена на основата на дисертационния труд на кандидата. Разработката разглежда състояние и развитието на българската система за

категоризиране на средствата за настаняване и необходимостта от нейното непрекъснато актуализиране и усъвършенстване и в известна степен прекрива части и теми, които са обект на други разработки на автора. Въпреки това намирам, че труда популяризира проучването в направление на търсене на системи и методи за подобряване качеството на обслужване в хотелиерството чрез системите за категоризация

Общата научноизследователска и преподавателска дейност на кандидата се обогатява и чрез участието му като координатор или експерт в 9 научно-приложни проекти, 3 от които международни. Данните от научноизследователските разработки гл. ас. д-р Димчо Тодоров прави публично достойние за научната общественост чрез участията в конференции, кръгли маси, семинари. Разработените учебни помагала и учебници намират приложение и имат практическо значение в подготовката на кадри.

4. Оценка на педагогическата подготовка и дейност на кандидата

Преподавателският опит на гл. ас. д-р Димчо Тодоров се оформя в работата му като хоноруван или гост преподавател (2006-2019) и щатен преподавател (от 2015 г.) в редица учебни заведения, обучаващи кадри в сферата на туризма.

Извеждал е учебни занятия в Европейски колеж по икономика и управление (2007 – 2013) и в Европейско висше училище по икономика и мениджмънт (2015 – 2018) по дисциплините „Мениджмънт на ресторантьорския бизнес“; „Специализирани видове туризъм“; „Управление на качеството“ с общ хорариум съответно 390 акад./ч. и 540 акад./ч.; в Бургаски свободен университет (2016 – 2019) по „Управление на качеството в туризма“ - 78 акад. ч.; в Лесотехнически университет (2011 – 2012) по дисциплините „Селски туризъм“ „Агротуризм“ - 213 акад. ч., Софийски университет „Св. Климент Охридски“ (2012 – 2013) – упражнения по „Хотелски операции“ - 45 акад. ч.

По-голяма част от дисциплините, по които гл. ас. д-р Димчо Тодоров извежда занятия, са пряко свързани с конкурса. Има осигуреност на преподавателска натовареност по научното направление „Хотелиерски и ресторантски мениджмънт“ в Частно висше училище „Колеж по туризъм“, гр. Благоевград.

Гл. ас. д-р Димчо Тодоров е създал учебни програми и е разработил лекционни курсове за дисциплините, по които извежда занятия. Учебната дейност на гл. ас. д-р Димчо Тодоров е информационно осигурена с издадени учебници, в които той е единствен автор - „Хотелиерство“ (ISBN-978-954-9930-62-7); „Ресторантьорство“ (ISBN 978-954-9930-67-2); „Организация, технология и икономика на хотелиерството“

(ISBN-978-954-9930-73-3); „Ресторантьорски мениджмънт“ (ISBN -978-954-9930-79-5). Има публикувани и 10 учебни помагала по тематиката на конкурса.

Извън аудиторната натовареност на гл.ас Димчо Тодоров е свързана с провеждане на учебни практики и стажове със студенти и консултации по учебните дисциплини, по които преподава. Бил е рецензент на разработки за придобиване на ОКС „Магистър“ по специалност „Международна бизнес администрация“.

Гл. ас. д-р Димчо Тодоров повишава преподавателската си и квалификация и научен потенциал чрез участие в научни форуми, вкл. с международно участие и в 11 семинари, по тематика, свързана с конкурса. Участва в обучителни семинари на Fondation Pour La Formation Hoteliere . Притежава сертификат за преминал курс на обучение по „Системи за категоризиране на туристическите обекти“ от SGS ltd Bulgaria.

Доказан е натрупан преподавателски опит. Въз основа на представените документи, учебната и преподавателска дейност на кандидата е свързана с темата на конкурса.

5. Основни приноси и значимост за науката и практиката

В своята съвкупност, представените публикации съдържат научно-приложни и приложни приноси, с които се доразвива теоретичното познание и се усъвършенства методическия инструментариум при решаване на проблеми свързани с разработване и прилагане на системи за класификация и категоризация в хотелиерството, с изразена насоченост към практиката. Като тематика научните приноси се явяват естествено продължение на изследванията на гл. ас. д-р Димчо Тодоров, които са насочени към оперативен мениджмънт и развитие и приложение на системи за категоризация в хотелиерството за управление на качеството в него, както и управление в ресторнтърството и организация на дейностите в извън-домашното хранене.

Безспорен практически принос на научната активност на гл.ас. Димчо Тодоров е разработената и внедрена класификационно-категорийна система за определяне нивата на предлагане, управление на качеството и категоризиране на средствата за настанителните в Р. България – НДКС „Български хотелски стандарт“.

Общоприет критерий за значимостта на приносите на един висококвалифициран преподавател и учен за науката и практиката е честотата, с която колегите му, работещи в съответната област на знанието се позовават на негови работи в своите

публикации. Представените цитати изразяват интереса към разработваните научни изследвания на кандидата и предимно към практическото им приложение. Цитирани са 7 от публикациите в 23 източника.

6. Критични бележки и препоръки

Препоръчвам на кандидата в бъдещи разработки да проучи и цитира и публикациите на други автори от националната и интернационална школа, специалисти в областта на хотелиерския мениджмънт. Да избягва повторението и използва по-съвременни литературни източници в трудовете си. Да разшири публикационната си активност в издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази от данни с научна информация в Web of Science и Scopus, както и да се включи в научни екипи, задълбочаване на изследователската дейност което би подобрило представянето .

7. Лични впечатления и становище на рецензента

Следя развитието на гл. ас. д-р Димчо Тодоров от 2015 година и определям кандидата по конкурса като заинтересован и коректен изследовател. Той е отговорен и трудолюбив, прецизен в работата си преподавател.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение считам, че научно-приложната и педагогическа дейност на гл. ас. д-р Димчо Тодоров Тодоров е в областта на конкурса и изпълнява минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ съгласно ППЗРАС.

Съгласно Чл. 24. (1) кандидатът гл. ас. д-р Димчо Тодоров за заемане на академичната длъжност „доцент“ отговаря на следните условия: 1. придобил е образователна и научна степен „доктор“; 2. не по-малко от две години: е заемал академична длъжност „асистент“ (2015), „главен асистент“ (от 2016-2019) в Европейското висше училище по икономика и мениджмънт и от 2020 е в Частно висше училище „Колеж по туризъм“, гр. Благоевград; бил е и хоноруван преподавател (2006-2019); 3. представил е публикуван монографичен труд и публикации в специализирани научни издания, които не повтарят представените за придобиване на образователната и научна степен „доктор“; 4. отговаря на минималните национални изисквания по чл. 2б,

ал. 2 и 3, съответно на изискванията по чл. 2б, ал. 5; 5. няма доказано по законоустановения ред плагиатство в научните трудове.

По отношение на чл. 27 ал.4: 1. свързани с учебната дейност: а) има аудиторни и извънаудиторни занятия; осигурява занимания в практическа среда извън висшето училище; в) работи със студенти; 2. свързани с научноизследователската дейност: а) членува в авторитетни професионални организации в съответната научна област; в) има приложени в практиката резултати от научни изследвания, намерили израз в разработената авторска Национална, независима, доброволна категорийна система „Български хотелски стандарт“, както и приложение на резултатите от изследователската дейност в издадени учебници и учебни помагала.

Въз основа на запознаването с представените научни трудове, тяхната значимост, съдържащите се в тях научно-приложни и приложни приноси, намирам за основателно да предложа гл. ас. д-р Димчо Тодоров да заеме академичната длъжност „доцент“ в област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.9. „Туризм“, научна специалност „Хотелиерски и ресторантски мениджмънт“.

Пловдив, 16.07.2020 г.

Рецензент:
(проф. д-р инж. Йорданка Алексиева)